

Lausunto

14.09.2021

VN/11961/2021

Asia: VN/11961/2021

Lausuntopyyntö Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 –ydinvoimalaitoksen rakentamislupahakemuksen päivityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 –ydinvoimalaitoksen rakentamislupahakemuksen päivityksestä

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Pro Hanhikivi ry:ltä lausuntoa Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 –ydinvoimalaitoksen rakentamislupahakemuksen päivityksestä. Pro Hanhikivi ry ei vastaa työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntöön. Yhdistys on lakkautettu vuoden 2020 lopussa, koska yhdistyksen sääntöjen mukainen tavoite ja toiminta - Hanhikivenniemen säilyttäminen luonnontilaisena virkistyskäyttöalueena - on käynyt mahdottomaksi. Kansalaisjärjestön vaikuttamismahdollisuudet tavoitteensa saavuttamiseksi päättyivät työ- ja elinkeinoministeriön vastaanotettua Fennovoiman täysin puutteellisen rakentamislupahakemuksen 30.6.2015 sekä tämän jälkeen tehdyt täydennykset, päivitykset ja lisäselvitykset, joita nyt kyseessä oleva lausuntopyyntökin koskee.

Fennovoiman hanke on surullinen esimerkki siitä, miten etupainotteisella toiminnalla hankkeen toteuttamisedellytyksiin ja lupamenettelyn etenemismahdollisuuksiin nähden yhtiö on onnistunut Venäjän valtionyhtiö Rosatomin geopolittisen painolastin avulla puskemaan hankettaan eteenpäin, kaikista matkan varrella esiin nousseista esteistä piittaamatta.

Otteita rakentamislupahakemuksen päivityksestä:

- "Valmistelut ja neuvottelut loppurahoituksen osalta ovat käynnissä, jotta rahoituslähteet ovat selvillä ydinvoimalan rakentamisen aloittamiseen mennessä."

...

- "Hanhikivi 1 -hankkeen kaltaisiin suuriin ja monimutkaisiin investointihankkeisiin liittyy aina riskejä ja epävarmuuksia. Osa riskeistä liittyen viiveisiin ja kustannusten nousuun ovat jo toteutuneet projektin aikana."

...

- "Voimalan rakentamiseen tarvittavan pääoman saatavuuteen ja hintaan liittyy epävarmuuksia. Viiveet puuttuvan investointirahoituksen saamisessa voisivat viivästyttää rakentamisen aloitusta. Fennovoiman osakkaat ovat sopineet, että REIN, joka on sekä Fennovoiman laitostoimittajan RAOS Project Oy:n että Fennovoiman vähemmistöomistajan RAOS Voima Oy:n emoyhtiö, on sitoutunut järjestämään itse ja/tai ulkopuolisen rahoittajan toimesta lainarahoituksen, joka kattaa projektin rahoitustarpeet."

...

- "Fennovoiman Hanhikivi 1 -projekti on suuri ja siinä on osapuolia useista maista. Kansainvälisestä luonteesta johtuen hankkeessa on kansainväliseen politiikkaan liittyviä riskejä. Poliittisten ja kaupallisten suhteiden edelleen heikkeneminen EU:n, USA:n ja Venäjän välillä voisi lisätä sanktioita osapuolten välillä. Kansainvälisten suhteiden heikkeneminen ja pakotteet voisivat vaikuttaa etenkin projektin etenemiseen aikataulussa ja projektin rahoitukseen."

...

- "Fennovoiman, laitostoimittajan ja koko toimitusketjun kyky viimeistellä laitossuunnittelu ja turvallisuusarvio, sekä valmius aloittaa rakentaminen suunnitellusti ja suomalaisten vaatimusten täyttäminen rakentamisvaiheessa ovat merkittävimmät riskit liittyen mahdollisiin tuleviin viiveisiin. Fennovoima arvioi, että Fennovoima voisi saada rakentamisluvan kesään 2022 mennessä. Fennovoima arvioi myös, että rakentaminen alkaisi kesällä 2023 ja laitoksen kaupallinen käyttö vuonna 2029."

...

- "Vuoden 2015 jälkeen Fennovoima on tarkastanut kokonaisuudessaan laitoksen teknisen suunnitteludokumentaatian ja esittänyt tunnistamansa korjaustarpeet laitostoimittajalle. Ydinenergia-asetuksen 35§:ssä määritellyn asiakirja-aineiston toimitukset ja sen viranomaiskäsittely on meneillään ja viimeiset rakentamislupavalmiuteen liittyvät toimitukset Säteilyturvakeskukselle on tarkoitus tehdä myöhemmin vuoden 2021 aikana."

...

- [Ydinjätteen loppusijoituksen] "YVA-menettely päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, jonka valmistuminen tulee ajankohtaiseksi usean kymmenen vuoden päästä. Pitkään YVA-menettelyyn liittyen työ- ja elinkeinoministeriö on edellyttänyt YVA-ohjelmaa koskevassa lausunnossaan Fennovoiman toimittavan sille selvityksiä loppusijoituslaitoshankkeen etenemisestä YVA-menettelyn aikana."

...

- "Ydinenergia-asetuksen 35§:n mukaisesti luvanhakijan pitää rakentamislupaa hakiessaan toimittaa Säteilyturvakeskukselle kyseisessä asetuksen kohdassa edellytetyt asiakirjat siinä laajuudessa kuin

Säteilyturvakeskuksen määräyksissä ja ohjeissa esitetään. [Fennovoima Oy:lle eduskunnan periaatepäätöksessä vuonna 2014 asetettu määräaika rakentamisluvan jättämiselle oli 30.6.2015] Vuoden 2021 alussa ydinenergia-asetuksen 35§:n tarkoittamien asiakirjojen vaiheittainen toimittaminen viranomaiskäsitteilyyn on meneillään. Tavoitteena on, että tarvittava asiakirja-aineisto saadaan toimitettua Säteilyturvakeskukselle vuoden 2021 aikana."

Työ- ja elinkeinoministeriön joustava ja yli periaatepäätöksessä asetettujen aikatauluraamien venyvä ote yhtiön rakentamisluvan käsittelyssä on vähentänyt kansalaisten luottamusta asianmukaiseen, riippumattomaan ja pragmaattiseen viranomaistoimintaan. Yhteysviranomaisen toleranssi yhtiön toiminnan puutteisiin sekä määräaikojen perusteettoman venyttämisen suhteen on ollut silmiinpistävää.

Hankkeen periaatepäätökseen kirjatusta rakentamislupahakemuksen jättämisen määräajasta on kulunut yli kuusi vuotta, eivätkä lupakäsittelyn saati rakentamislupapäätöksen tekemisen edellytykset ole edelleenkään kunnossa. Tämä osoittaa sen, ettei lupahakemuksen asianmukaisessa määräajassa jättämiselle ja lupakäsittelyn käynnistämiseksi ole Fennovoiman hankkeessa ollut edellytyksiä aikaisemminkaan, eikä työ- ja elinkeinoministeriön olisi tullut sallia määräajasta poikkeamista kesällä 2015 eikä myöhemminkään tehdyin ja parhaillaan lausunnon aiheena olevan päivityksen ja lisäselvitysten muodossa.

Vuosia kestävä lupa-, päivitys-, lisäselvitys- ja lausuntoprosessien kierre on kohtuuton. Kansallisesti vaikutuksiltaan merkittävän hankkeen asianosaisia ovat kaikki Suomen ja vaikutusten laajuuden vuoksi osittain myös naapurivaltioiden kansalaiset. Kaikkein konkreettisimmin hankkeen esteistä piittaamaton eteenpäin runnominen ja vuodesta 2007 alkanut, määrättömältä vaikuttavan ajan jatkuva prosessi on koskenut niitä paikallisia asukkaita, jotka ovat menettäneet Hanhikivenniemen alueen luonto- ja virkistyskäyttöarvot, kalamajansa ja kesämökkinsä sekä paikalliskulttuuriin kuuluneen, sukupolvia jatkuneen siteensä Perämereen ja sen äärellä elämisen tapaan. Aidatun alueen sisällä vuosia melskannut ja pysyvällä tavalla koko ympäristön tärvellyt yhtiö kumppaneineen toimii kuin aggressiivisesti häiriköivä naapuri, jota viranomaisetkaan eivät uskalla ojentaa.

Hanhikivenniemen alue on muutettu teollisen rakentamisen kentäksi, valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet on räjäytetty, luontoarvoiltaan merkittävät maankohoamisrannikon kosteikko- ja metsätyypit tuhottu, rantaviiva ja merialue on satama-, väylä- ja aallonmurtajarakennelmin totaalisesti muokattu. Muinaismuistolain suojaamalle Hanhikivelle vapaa pääsy on kansalaisilta estetty.

Ydinvoimalaitosta varten alueelle on rakennettu perusinfrastruktuuria, mm. hallinto- ja toimistorakennuksia, varastoja, majoituskylä, satamaa ja laitoksen pohjarakenteita –kaikkea, mikä on voitu tehdä ennen ydinenergilain mukaista ydinvoimalaitoksen rakentamislupaa, kenties sillä ajatuksella, että hankkeen ollessa näin pitkällä rakentamislupa olisi viimekädessä pakko myöntää.

Tämä kaikki on sallittu, eikä kukaan edelleenkään tiedä, onko yhtiöllä edellytyksiä saattaa rakentamislupahakemus teknisine liitetietoineen asianmukaiseen kuntoon ja saada myönteinen lupapäätös ydinvoimalaitoksen rakentamiseen.

Kansalaisen näkökulmasta koko lupaprosessi on täydellisen epäonnistunut. On vaikea kuvitella, että valittu menettely nähtäisiin hyvänä muistakaan näkökulmista tarkasteltuna. Hankkeen toteuttamisen epävarmuustekijät ja useat yhtiön itsensäkin esiin nostamat riskit huomioiden lupahakemuksen päivitysprosessi on absurdilta vaikuttava keino painostaa viranomaisia ja päättäjiä. Tällaista ei Suomessa tulisi sallia.

Pyhäjoella 14.9.2021

[Redacted signature]

[Redacted text]

[Redacted text]